

**МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ
ЗАПОРІЗЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ МЕДИКО-ФАРМАЦЕВТИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

ЦЕНТРАЛЬНА МЕТОДИЧНА РАДА

МАТЕРІАЛИ

**НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ
ЦЕНТРАЛЬНОЇ МЕТОДИЧНОЇ РАДИ ЗДМФУ**

ІННОВАЦІЙНІ ОСВІТНІ ІНСТРУМЕНТИ В ПІДГОТОВЦІ КЛІНІЦИСТА

25 квітня 2024 року, м. Запоріжжя

Запоріжжя, 2024

ЗМІСТ

ВНУТРІШНЬОУНІВЕРСИТЕТСЬКА СИСТЕМА ЯКОСТІ ОСВІТИ ЯК ІНСТРУМЕНТ ФОРМУВАННЯ СУЧАСНОГО ФАХІВЦЯ-КЛІНЦИСТА.....	7
Колесник Ю.М., Моргунцова С.А., Школова О.П., Дмитрієв В.С., Ганошенко Ю.А.,	
ІНТЕРАКТИВНИЙ ОСВІТНИЙ СИМУЛЯТОР BODY INTERACT – НЕВІД’ЄМНА СКЛАДОВА ПІДГОТОВКИ КЛІНЦИСТА.....	9
Колесник Ю.М., Моргунцова С.А., Сюсюка В.Г., Дейніченко О.В., Павлюченко М.І.	
РОЛЬ ЦЕНТРАЛЬНОЇ МЕТОДИЧНОЇ РАДИ ЗДМФУ В ОСВІТНЬОМУ ПРОСТОРІ ПІДГОТОВКИ КЛІНЦИСТА.....	11
Авраменко М.О., Моргунцова С.А., Ганошенко Ю.А.	
СИСТЕМА МОНІТОРИНГУ ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ ЯК ІНСТРУМЕНТ ЯКОСТІ ПІДГОТОВКИ КЛІНЦИСТА.....	14
Моргунцова С.А., Дмитрієв В.С., Ганошенко Ю.А., Школова О.П.	
ОСОБЛИВОСТІ ВПРОВАДЖЕННЯ ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ В ЗАКЛАДІ ВИЩОЇ ОСВІТИ ДЛЯ ВИВЧЕННЯ АКУШЕРСТВА ТА ГІНЕКОЛОГІЇ В КОНТЕКСТІ ОНЛАЙН-ОСВІТИ.....	15
Авраменко Н.В., Нікіфоров О.А., Семененко І.В.	
ПРОЕКТ - ПРЕЗЕНТАЦІЯ В СИСТЕМІ ПІДГОТОВКИ ПРАЦІВНИКІВ МЕДИЧНОЇ ГАЛУЗІ.....	17
Алексєєв О.Г., Різник О.І.,	
ЗАСТОСУВАННЯ МІЖНАРОДНОЇ КЛАСИФІКАЦІЇ ФУНКЦІОНУВАННЯ ЯК ОСВІТНЬОГО ІНСТРУМЕНТА В ПІДГОТОВЦІ ЛІКАРЯ-СПЕЦІАЛІСТА ЗА ФАХОМ «ФІЗИЧНА ТА РЕАБІЛІТАЦІЙНА МЕДИЦИНА».....	18
Алипова О.Є., Дорошенко Е.Ю., Черепок О.О.	
ІННОВАЦІЙНІ ФОРМИ ТА МЕТОДИ НАВЧАННЯ ПРИ ПІДГОТОВЦІ ДО ЛІЦЕНЗІЙНОГО ІСПИТУ КРОКІ З ГІСТОЛОГІЇ, ЦИТОЛОГІЇ ТА ЕМБРІОЛОГІЇ.....	21
Алієва О.Г., Макєєва Л.В., Таврог М.Л., Потоцька О.І., Громоковська Т.С., Попазова О.О.	
СУЧАСНІ ПІДХОДИ ДО НАВЧАННЯ МАЙБУТНІХ МЕДИЧНИХ ФАХІВЦІВ У КЛІНІЧНІЙ ПРАКТИЦІ.....	23
Бачурін Г.В., Коломєєць Ю.С., Ломака С.С.	
ФІЛОСОФІЯ ВИКЛАДАННЯ ФАРМАКОЛОГІЇ – ВІД НАУКОВИХ ДОСЛІДЖЕНЬ ДО СТУДЕНТСЬКОЇ АУДИТОРІЇ.....	25
Беленічев І.Ф., Моргунцова С.А., Бухтіярова Н.В., Кучковський О.М., Морозова О.В., Самура І.Б., Бессараб Г.І., Риженко В.П.	
ФАРМАЦЕВТИЧНА ОПІКА ЯК ВІДПОВІДАЛЬНА МІСІЯ ФАРМАЦЕВТА.....	26
Білай І.М., Білай А.І.	
ОСОБЛИВОСТІ ПІДГОТОВКИ ЛІКАРІВ-ІНТЕРНІВ ПЕДІАТРИЧНОГО ПРОФІЛЮ В ЗДМФУ В РЕАЛІЯХ СЬОГОДЕННЯ.....	28
Боярська Л.М., Овчаренко Л. С., Редько І.І., Герасимчук Т.С., Котлова Ю.В.	
ІННОВАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ ФАРМАЦІЇ КЛІНІЧНІЙ ОСВІТИ.....	29
Бурлака Б.С.	
ДОСВІД РОБОТИ КАФЕДРИ АНАЛІТИЧНОЇ ХІМІЇ З ОРГАНІЗАЦІЇ КУРСУ ТУ ДЛЯ ПІДГОТОВКИ КЛІНЦИСТІВ.....	30
Васюк С. О., Нагорна Н. О., Донченко А. О.	
ОРГАНІЗАЦІЯ НАВЧАЛЬНОГО ПРОЦЕСУ НА КЛІНІЧНІЙ КАФЕДРІ З ВИКОРИСТАННЯМ СУЧАСНИХ ПЕДАГОГІЧНИХ МЕТОДИК.....	31
Візір В.А., Деміденко О.В., Приходько І.Б., Садомов А.С.	
ІННОВАЦІЙНІ ОСВІТНІ ІНСТРУМЕНТИ В ПІДГОТОВЦІ ФАХІВЦІВ З ЛАБОРАТОРНОЇ МЕДИЦИНИ.....	32
Воронцова Л. Л., Коваленко В.А., Козачук О.С., Остапенко А.О., Міхєєв О.О.	

розвиток критичного мислення у студентів. Наприклад, використання методу проблемного навчання, коли студентам пропонується вирішувати реальні клінічні ситуації, сприяє розвитку аналітичних навичок та уміння прийняття рішень, що є важливими у медичній практиці. Ще одним прикладом інноваційних методів є використання симуляційного навчання, коли студенти мають можливість віртуально взаємодіяти з різними клінічними сценаріями, вирішувати етичні дилеми та розвивати комунікаційні вміння. Це дозволяє студентам набувати практичних навичок у безпечному та контрольованому середовищі, перед тим як вони будуть залучені до реальної практики з пацієнтами.

На кафедрі в навчальний процес впроваджено роботу з інтерактивним хворим за сценаріями програми “Body interact”. На сьогодні вже використовується більше десяти сценаріїв віртуального пацієнта, які охоплюють певні розділи кардіології та захворювань внутрішніх органів. Для роботи студенти мають доступи, які постійно перебувають в активному стані та можливість встановити ліміт часу для проходження сценарію. Особливістю застосування сценаріїв віртуального хворого “Body interact” в навчальному процесі на кафедрі внутрішніх хвороб є можливість акцентувати увагу студента на ключових етапах діагностики – об’єктивному обстеженні, використанню додаткових досліджень, а також на лікуванні хворого з урахуванням сучасних міжнародних клінічних рекомендацій. За підсумками проходження сценарію по кожному з цих напрямків програма надає детальну оцінку виконання роботи та інформує про помилки, що має особливе значення для набуття практичних навичок роботи з хворим в умовах змішаної форми навчання.

Іншою інновацією можна вважати впровадження на кафедрі електронної навчальної історії хвороби замість традиційної паперової форми, що було викликано особливостями змішаної форми навчання. Перехід на електронну форму історію хвороби, створену співробітниками кафедри на базі MS Forms, зменшив час на її оформлення, полегшив викладачам оцінювання та наблизив студентів до заповнення подібної до неї електронної медичної карти хворого в сучасній системі охорони здоров’я.

Висновки. Застосування різноманітних інноваційних методів навчання є важливим для підготовки клініцистів. Для забезпечення якісного процесу навчання, необхідним є поєднання нових методик з традиційними формами передачі знань. Використання симуляційного навчання, коли студенти мають можливість віртуально взаємодіяти з різними клінічними сценаріями допомагає акцентувати увагу студента на ключових моментах діагностики та лікування хворого.

Література.

1. Ю. М. Колесник, М. О. Авраменко, С. А. Моргунцова, та ін. (2021). Технологія переходу до змішаної форми навчання у ЗДМУ. *Актуальні питання вищої медичної (фармацевтичної) освіти: виклики сьогодення та перспективи їх вирішення: матеріали XVIII Всеукр. наук.-практ. конференції (20–21 травня 2021 року)*, Тернопіль: ТДМУ, с. 246-257.
2. Kulichenko, A. K. (2020). Innovations in higher medical education: literature review. *Інноваційна педагогіка*, 25(2), с. 98-102. DOI <https://doi.org/10.32843/2663-6085/2020/25-2.19>.

ІННОВАЦІЙНІ ОСВІТНІ ІНСТРУМЕНТИ В ПІДГОТОВЦІ ФАХІВЦІВ З ЛАБОРАТОРНОЇ МЕДИЦИНИ

Воронцова Л. Л., завідувача кафедри лабораторної медицини
Коваленко В.А., доцент кафедри лабораторної медицини
Козачук О.С., асистент кафедри лабораторної медицини
Остапенко А.О., доцент кафедри лабораторної медицини
Міхеев О.О., доцент кафедри лабораторної медицини

Ключові слова: сучасний освітній процес, післядипломна підготовка, метод кейсів.

Вступ. Сприйняття XXI ст. як століття інформації та наукових знань ставить перед системою післядипломної освіти принципово нову, актуальну і глобальну проблему – підготовки людей до життя і діяльності в нових умовах інформаційного суспільства, в якому домінуючу роль відіграють електронні технології зв’язку та обміну інформацією. Незалежно від нашого бажання, свідомості і волі, в життя активно впроваджуються нові інформаційні технології, які перетворилися на інструмент, який використовується у всіх галузях сучасного виробництва, в побуті і громадському житті [1].

Наскільки важливим для освітніх закладів залишається питання сформованості професійних компетентностей у майбутніх фахівців, настільки важливим залишається й організація їх якісного навчання. Ковідний час, військовий стан змусили викладачів активізувати пошук методів активного онлайн навчання здобувачів освіти. Викликом для всіх стало дистанційне навчання, саме тому, сучасні освітні установи інтенсивно оснащуються засобами комп'ютерної техніки. Віртуальний світ для курсантів стає звичним середовищем проживання, в якому вони відчують себе комфортно і впевнено, а у викладачів з'являється можливість, використовуючи інформаційно-комунікаційні технології, що представляють комплекс прогресивних і ефективних педагогічних прийомів, реалізувати найсміливіші, несподівані ідеї і самі унікальні проекти.

Пошук оригінальних підходів до навчання курсантів співробітниками нашої кафедри триває постійно. За результатами зворотного зв'язку з курсантами, що завершили навчання на різних циклах, ми звернули увагу на те, що застосуванню на заняттях методу кейсів віддають перевагу більшість респондентів. На їхню думку, цінність кейс-технології в тому, що вона відображає як практичну проблему, так і вимагає реалізувати комплекс знань, який необхідно засвоїти під час вирішення поставленої проблеми.

Основна частина. Як відомо, кейс – це опис конкретної ситуації або випадку в будь-якій сфері: медичній, соціальній, економічній тощо. Однак кейс містить не просто опис, а також якусь проблему або протиріччя і будується на реальних фактах. Застосування кейс-методів, або кейс-технологій, у педагогічній науці дає змогу реалізувати принципи комунікативного підходу в навчанні [2].

За результатами нашого досвіду використання методу кейс-навчання для післядипломної підготовки лікарів галузі лабораторної медицини, можна зауважити, що така активна форма навчання, яка фокусується на конкретному клінічному випадку і передбачає навчання курсантів у процесі практичної діяльності – це реальні або вигадані історії хвороб пацієнтів, які містять «освітне послання» або розповідають про теоретичні чи концептуальні питання, що потребують аналізу та/або прийняття рішень.

Кейс являє собою опис певної реальної ситуації, яка є форматною та призначеною для навчання здобувачів освіти шляхом аналітичного узагальнення та приведення критичної ситуації до її вирішення завдяки пошуку найкращого варіанта, базуючись на попередніх знаннях, отриманих під час проходження навчання та власного практичного досвіду. Зазвичай кожний кейс-метод має набір своїх завдань, серед яких – уміння знайти важливу додаткову інформацію, яка у підсумку допоможе знайти необхідне рішення, розвинути навички застосування теоретичних знань для критичного аналізу змодельованої проблеми-ситуації, наочно уявляти особливості прийняття рішень у ситуації невизначеності, а також різні підходи до розробки плану дій, орієнтованих на досягнення кінцевого результату, набути навичок точного і ясного викладу власної точки зору в усній або письмовій формі, розвиток уміння поєднувати в роботі свої теоретичні та практичні знання.

Першочерговим завданням для викладача є пошук належного матеріалу кейсу, до якого висуваються дві основні вимоги. Перша – зміст кейсу має бути цікавим тому, хто його виконує, оскільки чим більш нетипова і нестандартна ситуація кейсу, моделюючого реальний випадок під час роботи в лабораторії, тим більш мотивований буде курсант. Другою вимогою до складання кейсу буде визначення рівня підготовки курсанта в плані необхідних системних знань суміжних дисциплін, тільки на базі яких можливе вирішення ситуаційної задачі, наведеної в кейсі. Тобто пошукова активність курсантів відіграє значну роль в успішному вирішенні поставленої проблеми. Саме ці вищезазначені фактори-вимоги визначають якість отриманих результатів [3].

Банк кейсів з різних розділів клінічної лабораторної діагностики, розроблений співробітниками нашої кафедри, постійно оновлюється, базуючись на випадках, які мали місце або є максимально наближеними до реальних в закладах охорони. На нашу думку, одним з найбільш ефективних способів забезпечення курсантів фаховою компетенцією є підбір навчального матеріалу, що викликає у них інтерес і, відповідно, сприяє успішному навчанню. Таким чином, одним з найкращих способів викликати зацікавленість фахівців лабораторної медицини є розгляд конкретного кейсу, який задіює необхідність спілкування з викладачем та колегами та вирішення на практичному

чи семінарському занятті конкретних проблемних ситуацій, які змодельовані як можливі в медичній практиці. Успішність викладання та правильний підбір кейсу за складністю, виходячи з уже отриманих попередніх знань або з досвіду роботи в лабораторії, оцінюється за результатами такого заняття [4].

Метод кейсів не обмежений теоретичним або практичним складником навчання, він може бути успішно впроваджений разом у комбінації з методом «мозкового штурму» в формі спілкування за темою. В такому випадку пошук розв'язання проблеми та вміння вдало використовувати теоретичну інформацію буде головною метою заняття.

Також кейс-метод може бути трансформовано у рольову гру, коли задіяні в кейсі повинні виконати характерні для їхніх ролей дії. Тут буде задіяно практичний напрям кейс-методики. У цьому випадку курсант не тільки продовжує розвивати нестандартне мислення, а й вчиться демонструвати практичні знання та вміння, які можуть бути оперативно скореговані викладачем.

Висновки. До головних переваг використання кейсів відносять максимальну відповідність до форми реальних ситуацій роботи в закладах охорони здоров'я; практичну спрямованість; роботу в команді на етапі навчання в групах завдяки активній взаємодії курсантів; можливість безпосереднього отримання інформації з історій хвороби пацієнтів з складними та цікавими діагностичними випадками; підвищення мотивації в навчальній діяльності фахівців лабораторної медицини за рахунок рольової компоненти; можливість розвитку креативного та логічного мислення та комплексного задіяння раніше отриманих знань для вирішення ситуаційної проблеми кейсу; необмежена кількість моделювання клінічних випадків тощо.

Основними перспективними напрямками щодо застосування інноваційних освітніх інструментів у підготовці фахівців з лабораторної медицини є: створення чіткої класифікації кейсів, за певними розділами дисциплін; використання кейсів в різних таргет-групах залежно від складності рішення ситуаційних проблем та впровадження платформи «Віртуальна лабораторія» в початковий процес кафедри.

Список використаних джерел

1. Павлишин Г.А. Кейс-метод навчання у медичній освіті / Г.А. Павлишин, Т.В. Бігуняк, Т.В. Саварин // Медична освіта. – 2015. – № 3. – С. 67-69.
2. Кайдалова Л.Г. Педагогічна майстерність викладача: навчальний посібник / Л.Г. Кайдалова, Н.Б. Щокіна, Т.Ю. Вахрушева. – Х.: Вид-во НФаУ, 2009. – 140 с.
3. Журавльова Л. В., Лопіна Н. А. Практично-орієнтований кейс-метод навчання в системі безперервної медичної освіти на основі інформаційно-освітніх вебтехнологій як спосіб симуляційного навчання : навч.-метод. посібник для викладачів мед. освітніх закладів. – Харків: ХНМУ, 2019. – 76 с.
4. McLean S.F. Case-based learning and its application in medical and health-care fields: a review of worldwide literature / S.F. McLean // Journal of Medical Education and Curricular Development. – 2016. – Vol. 3. – P. 39-49.

ІННОВАЦІЙНІ ОСВІТНІ ІНСТРУМЕНТИ В ПІДГОТОВЦІ ЛІКАРЯ-АНЕСТЕЗІОЛОГА

Воротинцев С.І., завідувач кафедри анестезіології та інтенсивної терапії

Гриценко С.М., професор кафедри анестезіології та інтенсивної терапії

Ключові слова: освітній процес, клінічна дисципліна, анестезіологія та інтенсивна терапія

Вступ. Виховання справжнього клініциста – складна задача сучасної медицини. Цей процес триває довгий час, починаючись з навчання у медичній школі/університеті та продовжуючись в резидентурі/інтернатурі. У більшості країн світу навчання на додипломному етапі є більш-менш стандартизованим, проте на післядипломному етапі – різні університети пропонують різні програми різної тривалості. Вищезазначене підтверджує та обґрунтовує актуальність постійного пошуку інновацій в освітньому процесі для покращення підготовки клініциста.

Основна частина. Анестезіологія та інтенсивна терапія (АІТ) – клінічна спеціальність, основою якої є «мультидисциплінарні» знання в медицині. Серед них, і анатомія з гістологією, і фізіологія з патофізіологією, і біохімія з клінічною фармакологією, і, навіть, філософія з